

Pieter Jan VERSTRAETE, *Odiel Spruytte. Een priesterleven in dienst van het Vlaams nationalisme*. Antwerpen, De Nederlanden, 1990. 382 blz., 1150 fr.

Sinds enkele jaren heeft de Kortrijkse bibliothecaris P.J. Verstraete in een reeks artikels de aandacht gevestigd op de te weinig bekende Westvlaamse priester Odiel Spruytte. Tenslotte heeft hij de bevindingen van zijn volgehouden opzoekingen samengebracht in een forse, mooi uitgegeven en geïllustreerde biografie van hoog wetenschappelijk niveau.

O. Spruytte is weinig bekend, omdat hij als priester zijn uitgesproken Vlaams-nationalistische opvattingen niet openlijk kon propageren. Maar Bruno De Wever heeft in zijn biografie van Staf De Clercq onthuld dat Spruytte een grote invloed had op de leider van het V.N.V., en Verstraete toont aan dat de Westvlaamse kapelaan achter de schermen een bijzonder belangrijke rol heeft gespeeld.

Hij was in 1916 priester gewijd, had na de oorlog twee jaar theologie kunnen studeren in Leuven en was dan benoemd tot bestuurder van de vakschool en van de sociale werken in Izegem. Zoals Dosfel wilde hij in de eerste helft van de jaren twintig ruimte verkrijgen voor de nationalisten binnen de katholieke partij. Maar in 1925, al enkele maanden voordat het anti-Belgische nationalisme werd veroordeeld door de Brugse bisschop Waffelaert en daarna door het hele episcopaat, was het in Izegem tot een breuk gekomen. De scheuring in de plaatselijke christelijke arbeidersbeweging, waarvan een aantal voormannen en leden zich bij het nationalisme hadden aangesloten, werd aan de proost Spruytte verweten. Die werd op eigen verzoek verplaatst en zou ruim acht „gelukkige jaren” doorbrengen als kapelaan in Zwevegem, waar hij ruimschoots de tijd had om te studeren en te schrijven.

Dat schrijven en publiceren moest wel grotendeels in de anonimiteit gebeuren, want Spruytte radicaliseerde zich snel zoals zovelen, nadat in 1923 België „definitief” zowel de vernederlandsing van de universiteit als de Vlaamse legerenheden geweigerd had. Spruytte werd een van de voornaamste medewerkers van *Jong Dietschland*, het Westvlaamse weekblad dat in het nationalistische publiek de anti-democratische gedachten binnenbracht.

In 1933, na de machtsovername door Hitler in Duitsland, werd het V.N.V. gesticht om de verspreide nationalisten te bundelen. B. de Wever schrijft: „De partij heeft zowel op nationalistisch als op ideologisch-sociaal-economisch vlak een ondubbelzinnig radicale geboorteacte: het V.N.V. streefde naar Dietsland en dus naar de vernietiging van de Belgische staat. De Dietse staat die het V.N.V. wilde stichten, zou een autoritaire staat zijn waarin voor andersdenkenden geen openbaar leven mogelijk was”. Het waren deze gedachten die Spruytte niet alleen bij de leider De Clercq, maar ook bij de volksvertegenwoordigers Tollenaere en Leuridan, en bij de lezers van de nationalistische pers inprente. De collaboratie van het V.N.V., met al de gevolgen vandien voor de aanhangers en voor de Vlaamse Beweging, was er het onvermijdelijk gevolg van.

Spruytte zelf is al op 23 november 1940 overleden, nauwelijks 49 jaar oud. Al sinds zijn collegetijd kende hij inzinkingen na overspanning, die uitgroeiden tot een zenuwziekte welke hem in 1935 geregeld werk belette. Toch ervaarde hij zijn benoeming tot kapelaan in Slijpe als een veroordeling en verbanning, hoewel hij er over de tijd zou beschikken voor zijn studiewerk en zijn anonieme propaganda.

Lode Wils